

Regionale verkiezingen 7 juni 2009

Memorandum

Brussel, gezond en wel?

INLEIDING

De vzw Brusselse Welzijns- en gezondheidsRaad zet zich sinds 1975 in voor een betere welzijns- en gezondheidszorg in Brussel. Met de BWR willen we een kwalitatieve en toegankelijke hulpverlening voor elke Brusselaars helpen ondersteunen, dit via informatie, ondersteunen van overleg en samenwerking en beleidsadvisering. Daarbij kunnen we niet voorbij gaan aan de toenemende diversiteit en kansarmoede van de Brusselse samenleving.

De taak van de BWR op het gebied van overleg en samenwerking situeert zich op veel terreinen en staat in functie van diverse doelgroepen. De BWR is echter niet de enige speler op het terrein. Ook anderen vervullen hierin een rol en hebben min of meer sterke raakvlakken met de werking van de BWR. We denken hierbij onder meer aan het Seniorencentrum, Integrale jeugdhulp Brussel, het Brussels Lokaal gezondheidsoverleg (LOGO), het steunpunt thuislozenzorg Brussel La Strada, het Kenniscentrum Woonzorg, de Brusselse Bond Recht op Wonen,... Deze organisaties zijn beter geplaatst om over hun specifieke thema's aanbevelingen te formuleren.

Dit memorandum is dan ook de synthese en vertaalslag van de bekommernissen en aandachtspunten zoals geuit binnen de adviserende stuurgroep van de BWR en de diverse sectorale werkingen en overlegplatforms die anno 2009 binnen de BWR actief zijn, met name:

- Lokaal sociaal beleid
- Ovallo (overleg allochtone ouderen)
- Brussels Platform Armoede
- Regio-overleg Thuislozen
- Brussel regionaal Overleg Gehandicapten (BROG)
- Bussels Overleg Thuiszorg (BOT)
- Brussels Overleg Dienstencentra (BOD)
- Gezondheidscoördinatie

De aanbevelingen zijn opgedeeld in twee luiken en begint met een gemeenschappelijk luik dat de sectoroverschrijdende aanbevelingen bundelt. Het tweede luik geeft per sector of doelgroep een aantal specifieke punten aan en omvat volgende delen:

- Lokaal sociaal beleid (p. 8)
- Armoede en thuislozen (p. 11)
- Personen met een handicap (p. 15)
- Ouderen- en thuiszorg (p. 19)
- Lokale dienstencentra (p. 22)
- Gezondheid (p. 24)

Met dit memorandum is het niet onze ambitie een alomvattende lijst van aanbevelingen te formuleren over het brede welzijn- en gezondheidsveld. We wilden ons eerder toespitsen op een aantal concrete aandachtspunten en de specifieke Brusselse invalshoek op een beperkt aantal domeinen. We zijn er niettemin van overtuigd dat het heel wat elementen bevat die hopelijk inspirerend kunnen zijn voor de verdere uitbouw van een kwaliteitsvol Nederlandskundig welzijns- en gezondheidsaanbod ten behoeve van elke Brusselaar.

We nodigen de bevoegde ministers dan ook graag uit om hun beleidslijnen te toetsten aan onze aanbevelingen tijdens een debat dat we hiertoe in het najaar zullen organiseren.

GEMEENSCHAPPELIJK LUIK

Inhaaloperatie voor welzijn

AAN DE VLAAMSE MINISTER

De Brusselse Welzijn en gezondheidssector verdient continue en versterkte aandacht van de Vlaamse overheid. De Brusselse context lijkt soms wel vergeten of erger nog, bewust genegeerd. De Vlaamse overheid heeft een belangrijke verantwoordelijkheid ten aanzien van de - Nederlandstalige, maar veelal ook anderstalige - Brusselse Gemeenschap en de problemen gelinkt aan armoede, eenzaamheid, vervreemding, zorgafhankelijkheid,... die Brussel als grootstad typeert.

- Het engagement van de Vlaamse overheid ten aanzien van Brussels als Vlaamse stad van 300.000 inwoners moet ook op welzijnsvlak volledig worden waargemaakt.**

Investeren in kwaliteit eerder dan in kwantiteit

AAN DE VGC

Het subsidiebeleid van de VGC werd afgelopen jaren enigszins gekenmerkt door een 'verdeling van de armoede' waarbij de VGC haar (te) beperkte middelen spreidt over een veelheid van initiatieven. Door structurele tekorten op personeelsubsidies, de beperkte mogelijkheden tot investeringen in ICT materiaal en ondersteuning en het verdelen van de beperkte middelen over (te) veel voorzieningen en projecten, moeten organisaties inboeten op kwaliteit en continuïteit van de werking. De loonvoorwaarden die kunnen aangeboden worden, blijven weinig aantrekkelijk en de perspectieven op langere termijn voor veel projectwerkingen heel onzeker.

- De BWR pleit ervoor dat de VGC, via correcte enveloppenfinanciering en indexering van de loonsubsidies, de Brusselse voorzieningen ruimte geeft om een kwaliteitsvolle, lange termijn werking uit te bouwen waarin, in functie van de ontwikkelingen van de organisatie, op verantwoorde manier keuzes kunnen gemaakt worden met betrekking tot het aantrekken en behouden van personeel, uitbouw randvoorwaarde (infrastructuur, ICT...)**
- De VGC moet duidelijke keuzes durven maken op welke domeinen ze een aanvullend beleid wil voeren. De BWR pleit voor een regelgevend kader waarbij, inspeland op ontwikkelingen binnen het Vlaamse beleid, projecten op middellange termijn (3 - 5j) kunnen worden uitgebouwd met garantie op voldoende financiële middelen.**
- Via kortlopende projectfinanciering op basis van jaarlijkse contracten kunnen blijvend impulsen gegeven worden aan vernieuwende initiatieven.**

Wegwijs in het labrynt van tegemoetkomingen

AAN DE VGC en GGC

Het aanbod aan sociale voordelen is in Vlaanderen en Brussel zeer uitgebreid en versnipperd op diverse niveaus. Het gaat zowel om leefloon als om huurtoelage, vermindering openbaar vervoer, studiebeurzen, cultuurcheques enz. Burgers weten vaak niet op welke tegemoetkomingen ze aanspraak kunnen maken en waar ze een aanvraag kunnen indienen. Ook voor hulpverleners is het niet eenvoudig om een actueel en volledig overzicht te krijgen op de sociale rechten waar hulpvragers recht op hebben. Zij zijn vaak onvoldoende gewapend om de situatie van cliënten/patiënten volledig uit te klaren. Die onwetendheid leidt ook tot gelatenheid bij hulpvragers voor wie het allemaal niet meer hoeft.

In Vlaanderen werd een instrument 'Rechtenverkenner' ontwikkeld met gegevens over sociale rechten op federaal, Vlaams, provinciaal en gemeentelijk niveau. Ook in Brussel, waar de wirwar aan tegemoetkomingen zo mogelijk nog complexer en onduidelijker is, is een dergelijke instrumentarium aangewezen. Om een Brusselse versie van de rechtenverkenner tot stand te brengen is een intense samenwerking vereist tussen diverse organisaties en beleidsniveaus. In het verleden werden reeds voorstellen gelanceerd om tot een degelijk Brussels instrumentarium te komen. De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie zou daarbij als coördinerende partner kunnen optreden. Omwille van haar grondwettelijk coördinerende opdracht en tweetaligheid is de GGC immers goed geplaatst om partners samen te brengen en informatie op te vragen bij de diverse Brusselse beleidsniveaus.

- De BWR dringt aan op een administratieve vereenvoudiging bij de Brusselse OCMW's en het overdragen van verworven rechten tussen de OCMW's in geval van verhuis van hun cliënteel.
- De BWR pleit voor een samenwerking tussen lokale en regionale overheden om een 'rechtenverkenner' op maat van Brussel uit te werken, waarbij de coördinatie wordt toegewezen aan de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC).

Investeren in bekendmaking van welzijnsaanbod

AAN DE VGC

Ook inzake bekendmaking van het aanbod blijft verdere investering noodzakelijk. De Nederlandstalige welzijnssector heeft het moeilijk om een gezicht te krijgen en zich kenbaar te maken in de Brusselse grootstad. De versnipperde inspanningen die vanuit de verschillende voorzieningen gebeuren om via brochure, website, folders,... hun aanbod bekend te maken raakt meestal niet ver genoeg.

- Via een eigen budgetlijn en ondersteuning door de eigen communicatiediensten kan de VGC de promotie en het bekendmaken van het Nederlandstalig welzijns- en gezondheidsaanbod een stevige duw in de rug geven, zoals al gebeurt voor andere beleidsdomeinen als onderwijs en cultuur .

- De BWR pleit voor een communicatieplan van de VGC met betrekking tot de bekendmaking van het welzijnsaanbod in Brussel.

Relatie met lokale en andere besturen

AAN DE VGC

Het Vlaams streven naar een toegankelijk, behoeftendekkend en kwaliteitsvol aanbod van de Nederlandstalige welzijns- en gezondheidsactoren mag geen afbreuk doen aan het belang samenwerkingsrelaties met lokale besturen, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC) en Franse Gemeenschapscommissie (Cocof) uit te bouwen. De voorzieningen van de Vlaamse Gemeenschap opereren immers niet op een eiland en staan open voor eenieder die er een beroep op wenst te doen, ongeacht de taal of cultuur.

Ook in Brussel ligt het zwaartepunt van de sociale dienst- en hulpverlening aan de burger bij de gemeente en het OCMW. Netwerking en structurele samenwerking met lokale besturen en andere Brusselse overheden moeten dan ook een belangrijk streefdoel en aandachtspunt blijven. Het gesprek met lokale besturen kan vanuit pragmatisch oogpunt vertrekken vanuit het werkveld maar moet opgetild worden en doorgroeien naar een structurele samenwerking op bestuursniveau.

- De BWR vraagt dat de VGC het gesprek aangaat met de lokale besturen (o.a. via de conferentie van Vlaamse Schepenen en OCMW voorzitters) en andere overheden en ijvert voor een geïnstitutionaliseerd overleg.

Tekort aan betaalbare infrastructuur voor welzijns- en gezondheidsvoorzieningen in Brussel

De Brusselse welzijnssector wordt soms een gebrek aan initiatief verweten als het gaat om uitbouw van nieuwe voorzieningen. De stijgende vastgoedprijs waarmee Brussel, meer nog dan andere Vlaamse steden en gemeenten, geconfronteerd wordt, zet hier echter een zware rem op.

AAN DE VLAAMSE MINISTER

- De BWR pleit voor extra investeringssubsidies en uitzonderingsmaatregelen vanuit Vlaanderen (via VIPA) voor de Brusselse sector.

AAN DE VGC

- De BWR vraagt een bijpassing vanuit de VGC op VIPA-middelen.
- De BWR pleit voor gesprek tussen VGC en de lokale besturen over mogelijkheid om via erfpacht infrastructuur open te stellen voor Nederlandstalige welzijnsorganisaties (zoals dit ook reeds gebeurd voor Franstalige zorgvoorzieningen).

Aanmoedigen van mensen om te kiezen voor zorgberoepen, valoriseren van onderbenut potentieel

Er is nu reeds een groot tekort aan Nederlandkundige zorg- en hulpverleners in Brussel. Dit tekort wordt in de toekomst alleen maar dwingender. Het aantrekken en behoud van werknemers in de zorgsector wordt steeds moeilijker. Dit gebrek aan instroom staat in schril contrast met de hoge werkloosheid en het grote potentieel aan beroepskrachten in Brussel. Dat dit potentieel zeer divers en veelal van andere etnisch–culturele afkomst is, is een gegeven die een troef kan zijn voor de zorgsector. Het vraagt weliswaar extra inspanningen, zowel van organisaties als van de overheid om de aantrekkingskracht van en de keuze voor de sector te vergroten.

AAN DE VLAAMSE MINISTER en VGC

- Honoreren van elders verworven competenties, vlottere gelijkshakeling van diploma's en stimuleren dat hoogopgeleide nieuwkomers aan de slag kunnen in de zorgberoepen via taallessen, ondersteuning en inburgering.**
- Actief aanmoedigen van (allochtone) leerlingen in het secundair onderwijs om te kiezen voor een loopbaan in de Brusselse Nederlandkundige zorgsector.**
- Realistische taalverwachtingen en aangepaste taalvereisten voor het uitoefenen van functies door anderstaligen in de sector.**
- Meer ondersteuning voor opleidingsinitiatieven in de zorgsector.**

Aandacht voor 'zorg'wonen voor kwetsbare groepen (ouderen, personen met een handicap, thuislozen,...)

Betaalbaar wonen is algemeen een problematisch gegeven in Brussel. Kwaliteitsvolle en aangepaste woonvormen voor kwetsbare en zorgbehoevende Brusselaars is het des te meer. Door tegemoetkomingen aan bewoners en het stimuleren van vernieuwende woonvormen kunnen de Vlaamse overheid en VGC bijdragen tot een betere woonkwaliteit voor deze doelgroepen:

AAN DE VLAAMSE MINISTER

- De BWR pleit voor het stimuleren van projecten tot geïntegreerd wonen in samenwerking met sociale huisvestingsmaatschappijen.**

AAN DE VGC

- De BWR pleit voor een tegemoetkoming voor woningaanpassing**

Aandacht voor interculturalisering van de zorg

Uit de ervaring met het Overlegplatform Allochtone Ouderen kunnen we enkel vaststellen dat senioren niet de enige kwetsbare doelgroep zijn binnen etnisch-culturele minderheden. Ook andere subgroepen vinden moeilijk de weg naar het huidig welzijns- en gezondheidsaanbod. We denken hierbij aan personen met een handicap, jongeren, mantelzorgers,.. .Wij geloven dat interculturalisering van de zorg in de toekomst één van de belangrijkste speerpunten zal worden die bijzondere aandacht vraagt, niet enkel van de voorzieningen en organisaties op het terrein, maar evenzeer van het beleid.

AAN DE VLAAMSE MINISTER EN VGC

Studenten uit de gezondheids- en zorgopleidingen worden niet voldoende voorbereid op het werken in een multiculturele context. Dit gegeven heeft echter belangrijke gevolgen voor de kwaliteit van zorgverlening en het welslagen van begeleidingstrajecten.

De BWR vraagt dat cultuurgevoelige kennis structureel wordt geïntegreerd in het curriculum van alle gezondheids- en zorgopleidingen.

Het interculturaliseringsproces in de welzijns- en gezondheidszorg is een veranderingsproces van lange adem, dat niettemin van groot belang is. Een geslaagd proces mondt op termijn uit in een kwalitatieve goede hulpverlening van alle zorgvragers, ongeacht hun etnisch-culturele achtergrond.

De BWR vraagt aan het beleidsdomein Welzijn om organisaties uit de sectoren Welzijn en Gezondheid te ondersteunen in het aandacht hebben voor diversiteit en het actief doorvoeren van een doelgroepenbeleid.

Nog steeds zien we binnen de Brusselse welzijn- en gezondheidssectoren witte vlekken en dit zowel op het domein van een divers personeelsbeleid, het bereiken van divers cliënteel als op vlak van de cultuurgevoelige expertise aanwezig binnen de organisatie. Een expertise groep kan de brede welzijns- en gezondheidssector de nodige impulsen geven om een algemeen interculturaliseringsproces op gang te brengen en om van interculturalisering in de zorgsector een succesvol verhaal te maken.

De BWR vraagt middelen voor de oprichting van een expertise werkgroep ter ondersteuning van cultuurgevoelige expertise en aandacht voor diversiteit bij het personeel en cliënteel van welzijns- en gezondheidsvoorzieningen.

Nog steeds zien we dat bepaalde kwetsbare doelgroepen uit de grote groep van etnisch-culturele minderheden de weg naar de voorzieningen niet vinden. Zij zijn niet of te weinig bekend met het aanbod en beschikken niet steeds over een vertrouwenspersoon uit hun omgeving. Hierdoor blijven heel wat mensen met hun problemen zitten, met alle gevolgen van dien. Ook in de andere richting stuiten we op problemen. Zo komt, ondanks heel wat inzet, de nodige informatie niet bij de doelgroep terecht. Er bestaat als het ware een steeds groter wordende kloof tussen de hulpvragers en het aanbod. Deze kloof zal niet gedicht worden met eenmalige acties of tijdelijke projecten. Integendeel zij zal enkel groter worden!

- ☑ De BWR vraagt dat laagdrempelige initiatieven die het aandeel van de kwetsbare doelgroepen verhogen structureel ondersteund en uitgebouwd worden.

SPECIFIEKE SECTOREN EN DOELGROEPEN

Algemeen en lokaal welzijn

Begin 2004 kreeg de BWR de opdracht een Brusselse variant van het lokaal sociaal beleid te ontwikkelen om de toegankelijkheid en de kwaliteit van de zonale dienst- en hulpverlening te versterken. De BWR heeft de laatste vijf jaar getracht om binnen het geboden kader en middelen een Brussels lokaal sociaal beleid uit te bouwen. De BWR gelooft immers in de meerwaarde van een lokaal sociaal beleid dat berust op netwerken en samenwerken tussen de Brusselse welzijnsorganisaties over de grenzen van sectoren en taalgemeenschappen heen. Het oprichten van een Sociaal Infopunt (SIP) waar lokale partners samen met onthaalpartners een algemeen en professioneel onthaal- en oriëntatiepunt uitbaten waar hulpvragers en hulpverleners juist geïnformeerd en gericht worden doorverwezen, vormt hiervan het sluitstuk.

Na vijf jaar is er heel wat verwezenlijkt maar is er ook een limiet bereikt. De BWR en de zonecoördinatoren signaleerden herhaaldelijk - zonder respons - twee belangrijke knelpunten nl. het ontbreken van financiële middelen om de personeelsinzet van de lokale en onthaalpartners in het SIP te valoriseren en een onvoldoende politieke gedragenheid binnen de VGC, nochtans een noodzakelijk voorwaarde voor de verdere uitbouw en samenwerking met OCMW's, gemeentelijke en andere gewestelijke overheden.

Met dit memorandum vragen we de bevoegde Vlaamse minister en VGC-Collegelid duidelijke standpunten in te nemen om het lokaal sociaal beleid in Brussel een kans te geven.

AAN DE VLAAMSE MINISTER

De centrale coördinerende rol in het lokaal sociaal beleid is in Vlaanderen weggelegd voor de gemeente en het OCMW. De Vlaamse minister is echter niet bevoegd voor de lokale overheden in het Brussels Gewest. De BWR ontwikkelde daarom een Brusselse variant en rekent hiervoor op de vrijwillige samenwerking van de Brusselse welzijnsvoorzieningen. De convenant tussen de Vlaamse regering met de VGC voorziet immers niet in financiële middelen om de partners voor hun inzet te belonen. De BWR vraagt een herziening van het convenant waardoor er voldoende middelen beschikbaar worden gesteld voor een verdere uitbouw van het Brusselse lokaal sociaal beleid.

De BWR vraagt een duurzame investering in het Brusselse lokaal sociaal beleid vanuit Vlaanderen.

AAN DE VGC

Lokaal sociaal beleid overschrijdt de bevoegdheden van het collegelid bevoegd voor Welzijn en Gezondheid. Het investeren in een netwerk en samenwerking tussen organisaties van verschillende sectoren en het oprichten van een SIP dat een laagdrempelige toegang biedt tot alle Brusselse diensten belangt alle collegeleden aan. Een eenduidige visie is noodzakelijk om de versnippering van ingezette middelen en energie tegen te gaan en een betere coördinatie, rationalisatie en samenwerking over de sectorgrenzen te bewerkstelligen. De opdracht om vanuit lokale organisatie(s) een breed onthaal te organiseren gaat nu zowel uit naar Gemeenschapscentra, lokale dienstencentra

als het lokaal sociaal beleid. De BWR vraagt dan ook dat alle collegeleden de uitnodiging aannemen om in de Stuurgroep LSB te zetelen en het beleid vorm te geven en de middelen gericht in te zetten.

De BWR heeft nood aan een eenduidige visie op lokaal sociaal beleid gedragen door het voltallige College.

De zonecoördinatoren staan voor de onmogelijke taak partners te zoeken voor het bemannen van de permanentieblokken van het Sociaal Infopunt. Op dit moment worden de partners van de drie SIP's immers niet beloond voor hun engagement dat hun eigen werking dreigt te ondermijnen. Meer nog een aantal organisaties zoals de geïntegreerde wijkwerking zagen hun subsidies, bij de opeenvolging van de Stedenfondsen, verschuiven naar lokaal sociaal beleid zonder duidelijke omschrijving van de bijhorende opdracht. Ook de CAW's die ingeschakeld worden als voornaamste onthaalpartner ondergaan een verschuiving van structurele subsidies voor lokaal sociaal beleid naar projectmiddelen in het kader van het Stedenfonds.

De BWR vraagt daarom de diverse opdrachten binnen het lokaal sociaal beleid duidelijk te definiëren en er een correcte financiering tegenover te plaatsen waarbij 1 VTE per SIP wordt vooropgesteld. Door te werken met een projectoproep waardoor deze middelen door de lokale en onthaalpartners op maat van de zone kunnen worden ingezet, verhoogt de gedragenheid, de betrokkenheid en verantwoordelijkheid van de partners.

Lokaal sociaal beleid mag echter niet worden beperkt tot het inrichten van Sociale infopunten (SIP) maar moet in al zijn dimensies worden erkend waarbij samenwerken en netwerken tot de basisopdracht van alle diensten en organisaties hoort.

De BWR eist een transparant financieel kader waarin de deelnemende welzijnsorganisaties correct worden vergoed voor hun bijdrage aan het lokaal sociaal beleid.

De zonecoördinatoren staan voor de onmogelijke taak partners te zoeken voor het bemannen van de permanentieblokken van het Sociaal Infopunt. Op dit moment worden de partners van de drie SIP's immers niet beloond voor hun engagement dat hun eigen werking dreigt te ondermijnen. Een aantal organisaties, die in het kader van wijkontwikkeling gesubsidieerd werden zagen hun opdracht, bij de opeenvolging van de Stedenfondsen, verschuiven naar lokaal sociaal beleid. Hun kerntaak, de wijkontwikkeling, kwam niet langer in aanmerking voor subsidiering. Dit had tot gevolg dat de organisaties naast hun kerntaak een aantal nieuwe taken moeten realiseren zonder dat er bijkomende financiering tegenover staat. Ook de CAW's die ingeschakeld worden als voornaamste onthaalpartner ondergaan een verschuiving van structurele subsidies voor lokaal sociaal beleid naar projectmiddelen in het kader van het Stedenfonds.

De BWR vraagt om de geïntegreerde wijkontwikkeling opnieuw een plaats te geven en de diverse opdrachten binnen het lokaal sociaal beleid duidelijk te definiëren.

De BWR vraagt een correcte financiering van de engagementen van (lokale) partners in de sociale infopunten. Een personeelscontingent van 1 VTE per zone is o.i. een minimum voor de garantie op een professioneel onthaal en omkadering van een SIP. Door te werken met een projectoproep waardoor deze middelen door de lokale en onthaalpartners op maat van de zone kunnen worden ingezet, verhoogt de gedragenheid, de betrokkenheid en verantwoordelijkheid van de partners.

Lokaal sociaal beleid mag echter niet worden beperkt tot het inrichten van Sociale infopunten (SIP) maar moet in al zijn dimensies worden erkend waarbij samenwerken en netwerken tot de basisopdracht van alle diensten en organisaties hoort.

De BWR vraagt de VGC nauwer samen te werken met de andere Brusselse overheden

Armoede

Op basis van de Europese armoede-risicogrens leeft in het Brussels Gewest een kwart van de inwoners in armoede. Dit cijfer maakt van Brussel met stip, de regio met het meeste armoederisico. Het aanpakken van de Brusselse armoedeproblematiek wordt bemoeilijkt door de complexe institutionele structuur. Alleen al voor de welzijnsmateries zijn er 6 ministers bevoegd. Armoede is echter een kluwen van sociale uitsluiting dat zich uitstrekt over alle levensdomeinen. Ook de ministers/staatssecretarissen bevoegd voor onderwijs, opleiding, tewerkstelling, huisvesting, gezondheid, sociale zekerheid en armoedebestrijding, kortom alle beleidsmakers, zijn betrokken partijen.

Om armoede efficiënt aan te pakken moeten al die bevoegde politici, op welk niveau dan ook, samen hun verantwoordelijkheid opnemen om tot een pakket van maatregelen te komen waarbij armoede niet langer toeneemt en generatiearmoede voorgoed verdwijnt.

De BWR heeft ruime aandacht voor armoedebestrijding binnen welzijn en gezondheid en heeft een specifieke werking rond thuislozenzorg met het Regio-Overleg Thuislozen, ervaringsdeskundigheid in armoede en sociale uitsluiting met Samenlevingsopbouw Brussel en als Brussels Platform Armoede ter ondersteuning van de 7 Brusselse Verenigingen Waar Armen het Woord Nemen (vwawn). De hieronder geformuleerde knelpunten en eisen werden aangereikt vanuit deze drie pistes.

De BWR vraagt de Vlaamse minister voor Welzijn en het VGC-college de volgende knelpunten, indien deze hun bevoegdheid overstijgen, aan te kaarten bij de bevoegde federale ministers.

De mensen zonder papieren vormen de 20ste gemeente in Brussel. Zij komen naar België met hoop op een betere toekomst en hebben recht op een transparante procedure gekoppeld aan de nodige basisvoorzieningen en vrijheid. Een lange, floue procedure schept verwarring en illegaliteit. De BWR/BPA vraagt dat de federale structuren hun opdracht niet afschuiven op de OCMW's en de thuislozenzorg.

De BWR vraagt aandacht voor mensen zonder papieren.

Het jaar 2010 werd uitgeroepen tot het internationale jaar van de armoedebestrijding waarbij België gedurende 6 maanden het voorzitterschap waarneemt. De armen en de verenigingen waar armen het woord nemen (vwawn) worden vertegenwoordigd door het Belgisch Netwerk Armoede en het Europees Netwerk Armoede. Door een front te vormen met de andere Brusselse netwerken wordt de diversiteit en complexiteit van de Brusselse problematiek weerspiegeld en kunnen de bevoegde ministers van de verschillende Brusselse overheden het meest efficiënt op hun beleid worden aangesproken.

De BWR wil samen met het Franstalige en het tweetalige netwerk de armen van het Brussels Gewest vertegenwoordigen in het Belgisch Netwerk.

Toegankelijke zorg

Eén op vijf van de Brusselse huishoudens stelt gezondheidszorgen uit omwille van geldgebrek. De toegang tot de geestelijke gezondheidszorg en gehandicaptenzorg wordt daarenboven nog bemoeilijkt door het bestaan van wachtlijsten.

De BWR eist het recht op een goedkope toegankelijke gezondheidszorg voor iedereen beginnend met het recht op correcte informatie. Een goed instrument is het OMNIO-statuuut. Door de complexe administratieve formaliteiten maakt echter slechts ¼ van de rechthebbenden er gebruik van¹. De BWR vraagt de automatische toekenning van het OMNIO-statuuut voor rechthebbenden.

- De BWR vraagt een betere bekendmaking van het OMNIO-statuuut, evenals een versoepeling van de administratieve regels om de toepasbaarheid te verhogen.**

Verenigingen waar armen het woord nemen

De vwawn bieden mensen in armoede een rustpunt, een luisterend oor, een plaats waar ze tot ontplooiing kunnen komen en participeren aan de activiteiten en acties van de vereniging. Men voelt er zich gesteund, krijgt vertrouwen en de zelfredzaamheid neemt toe. De verenigingen zijn met een deeltijdse of een voltijdse professionele kracht vaak onderbemand. Bovendien kruipt te veel tijd in de complexe administratieve beslommeringen. De BWR vraagt een vereenvoudiging van de erkenningsprocedure. Het publiek van de Brusselse verenigingen behoort niet enkel door de vele anderstaligen en de diversiteit tot de kwetsbaarste. De BWR vraagt om voldoende tijd, ruimte en vertrouwen om een degelijke werking uit te bouwen, waar alle mensen in armoede zich kunnen thuis voelen.

De BWR vraagt aandacht voor de specifieke Brusselse context waarin BPA en de 7 Brusselse vwawn actief zijn. De regelgeving en de ondersteuning door het Vlaams Netwerk zijn op maat van de situatie in Vlaanderen. Belangrijke knelpunten zoals huisvesting, OCMW's en tewerkstelling zijn echter gewestelijke materies. De BWR wil dan ook de mogelijkheid om meer en beter te kunnen samenwerken met Brusselse (Franstalige) partners.

- De BWR erkent het belang van het armoededecreet. Het BPA vraagt echter meer middelen voor de ondersteuning van de vwawn en garanties voor een duurzame werking van de verenigingen.**

Ervaringsdeskundigen in de armoede

De ervaring van deze ervaringsdeskundigen is heel bruikbaar voor de dagelijkse werking van de vwawn. De ervaringsdeskundigen spelen een cruciale rol bij het aantrekken van armen. Ze bouwen niet alleen gemakkelijk een vertrouwensband op. Ze zijn het levende bewijs dat het woord nemen, gehoord worden en participeren wel degelijk een verschil kan maken. De BWR vraagt dat de vwawn een beroep kunnen doen op ervaringsdeskundigen.

---

¹ Bron: Christelijke Mutualiteiten

Heel wat sociale en culturele organisaties willen hun werking toegankelijker maken voor mensen in armoede. Ervaringsdeskundigen kunnen ook voor die organisaties een drempelverlagende rol spelen.

- De BWR vraagt dat de inzet van ervaringsdeskundigen wordt erkend.**

AAN DE BRUSSELSE GEWESTMINISTERS / VGC-COLLEGELEDEN

Dialogoog in de strijd tegen armoede

De armoedeproblematiek moet eindelijk ernstig worden genomen en een voorname plaats krijgen in op de politieke agenda en niet enkel in 2010. Armoedebestrijding gebeurt echter niet van bovenuit, maar van onderuit. Voorstellen en maatregelen en een beleidsplan worden best getoetst aan de realiteit in armoede. Te veel goed bedoelde initiatieven slaan de bal mis. De BWR wil de politici en beleidsmedewerkers vorming geven over armoede. Armen aan het woord laten is de sterkste manier om meer te weten over de belevingswereld van mensen in armoede.

De BWR stelt vast dat het gewestelijk armoederapport niet wordt gevolgd door een armoedebeleidsplan. Het BPA en de Brusselse vwawn willen de overheden ondersteunen bij het uitwerken van een plan om de armoede kordaat aan te pakken.

- De BWR ijvert voor een sterke dialoog met het beleid. Een dialoog waarin de mensen in armoede zelf aan het woord komen en gehoord worden.**

Opleiding en tewerkstelling

Het Brussels Gewest kent een hoge werkloosheidsgraad.. Deze aandacht houdt in de eerste plaats in dat er voldoende tijd en ruimte moet zijn om met deze personen in gesprek te gaan. Voor de consulenten mag niet de kwantiteit prioritair zijn, maar de kwaliteit van gesprek. Hiervoor moeten er meer werkingsmiddelen komen bij ACTIRIS en de Werkwinkel. Het BPA vraagt dat er voldoende aandacht is voor personen in armoede om deze toe te leiden naar een tewerkstelling of opleiding.

- De BWR vraagt aandacht en ondersteuning op maat voor personen in armoede bij de toeleiding naar een opleiding of een tewerkstelling.**

Onderwijs

Het BPA wil met het charter 'armoede en onderwijs' de armoede in het onderwijs aanpakken. Binnen de vwawn worden de drempels en knelpunten in het onderwijs in oudergroepen besproken maar ook de scholen moeten alert zijn voor de verschillende dimensies van armoede. Niet alleen de directie, de leerkrachten en het ondersteunend personeel maar ook de leerlingen moeten worden gesensibiliseerd over de armoedeproblematiek. Een aandachtspersoon op school waar ouders van kinderen met een armoederisico terecht kunnen voor hulp en ondersteuning kan drempels verlagen. De BWR vraagt middelen deze werking verder te zetten.

- De BWR vraagt meer aandacht voor armoede in de Brusselse scholen.**

Samenleven

Het BPA heeft met de VGC-dienst 'cultuur' een afsprakennota afgesloten. De opzet van deze afsprakennota is sport-, jeugd- en culturele activiteiten laagdrempelig aan te bieden aan mensen in armoede. De BWR vraagt dat er voldoende wordt geïnvesteerd in een specifieke toeleiding naar deze activiteiten, dat er de nodige ruimte en tijd wordt gemaakt om kinderen en volwassenen op een succesvolle manier naar deze initiatieven toe te leiden.

- De BWR wijst er op dat deelnemen aan sport-, jeugd-, en culturele activiteiten belangrijk is om deel uit te maken van de samenleving.**

Thuislozenzorg

De thuislozen en straatbewoners vormen een specifieke groep binnen de mensen in armoede. Het belangrijkste verschil is de crisissituatie of het crescendo aan financiële, psychische, fysische of familiale problemen waardoor ze hun woning moeten verlaten. Een adres is cruciaal om toegang te hebben tot o.a. leefloon of een vervangingsinkomen, tewerkstelling, een medische kaart, culturele activiteiten e.d. De BWR vraagt dan ook dat het beleid inzet op preventieve begeleiding om crisissituaties te vermijden in plaats van punctuele noodopvang te organiseren.

In de eerste plaats moet er werk worden gemaakt van voldoende betaalbare woningen waar nodig gekoppeld aan begeleid wonen. Te veel bewoners verblijven (langer) in een onthaalstructuur door het gebrek aan een geschikte woonst. Vooral voor grote gezinnen is zowel het verblijf in een onthaalhuis als het betrekken van een woning onbetaalbaar. Ook de toename van jongeren, vrouwen en jonge kinderen is alarmerend.

De Brusselse thuislozensector is een voorbeeld van samenwerking over de taalgrenzen heen. Intersectorale samenwerking met OCMW's, geestelijke gezondheidszorg, wijkgezondheidscentra, ziekenhuizen, bijzondere jeugdbijstand, gevangenen verlopen echter veel moeilijker. De manke samenwerking met de residentiële instellingen binnen de geestelijke gezondheidszorg, gehandicaptenzorg en de gevangenen zorgt voor een overbevraging van de thuislozenzorg. De BWR wijst op de nood aan toegankelijke gezondheidszorg met name de uitbreiding van de wijkgezondheidscentra en mobiele psychiatrische diensten die de thuislozensector kunnen ondersteunen bij de toenemende psychiatrische en verslavingsproblematiek bij hun publiek.

- De BWR vraagt een globaal Brussels plan voor een duurzame ondersteuning van thuislozen en straatbewoners.**

De BWR blijft ook in de toekomst nauw samenwerken met het Regio-Overleg Thuislozenzorg, de Bico-Federatie, AMA en La Strada. De thuislozenproblematiek moet immers regionaal, nationaal en zelf internationaal aangepakt worden om kans te maken.

- De BWR onderschrijft dan ook de memoranda van de Bico-Federatie en AMA die de tweetalige en Franstalige organisaties groeperen.**

Personen met een handicap

Het Brussels Regionaal Overleg Gehandicaptenzorg (BROG) is het representatief overleg- en samenwerkingsorgaan van de Nederlandstalige gehandicaptenzorg te Brussel.

Door de Vlaamse Regering wordt jaarlijks een zorgbudget toegekend voor het realiseren van bijkomende opvang binnen de sector. De regionale zorgprogrammatie en -uitbreiding gebeurt op onder meer op basis van de geregistreeerde zorgvragen op de Centrale Registratie van Zorgvragen. In de regio Brussel, met de hoogste historische zorgachterstand, stelt zich het probleem dat het aantal geregistreeerde zorgvragers beduidend lager ligt dan elders in Vlaanderen de andere provincies. Het is nu éénmaal een feit dat regio's met een groot zorgaanbod ook een hoog aantal zorgvragers genereren!

Deze ambiguïteit is bepalend geweest voor het zorglandschap voor personen met een handicap zoals we dit vandaag kennen. De inhaaloperatie die afgelopen jaren is ingezet om de tekorten weg te werken werpt stilaan zijn vruchten af. Toch volstaan deze inspanning nog niet om de tekorten weg te werken en legt ook het onderzoek naar de situatie in de Brusselse gehandicaptensector ²de vinger op een aantal knelpunten.

AAN DE VLAAMSE MINISTER

Het uitbreidingsbeleid

Brussel heeft immers de grootste historische zorgachterstand; het aanbod in de gehandicaptenzorg in Vlaanderen ligt gemiddeld 3,5 keer hoger. Ook in vergelijking met Vlaams-Brabant (waaronder Brussel in het kader van het Regionaal Overleg Gehandicaptenzorg ressorteert) is het aanbod beperkt: de arrondissementen Halle-Vilvoorde en Leuven beschikken respectievelijk over 2,5 en 3,5 keer meer opvangplaatsen.

Het BROG vraagt dat bij de verdeling van de uitbreidingsmiddelen de inhaalbeweging voor Brussel voortgezet wordt en een voorafname op het zorgbudget op basis van de 300.000-norm gehandhaafd blijft.

Momenteel staan er zo'n 200 Brusselaars aangemeld op de CRZ. Het aantal geregistreeerde Brusselse zorgvragen ligt 4 keer lager dan het Vlaams gemiddelde. We stellen vast dat in de complexe, meertalige en multiculturele grootstad zorgvragers moeilijk de weg vinden naar de CRZ of hun vraag niet wensen te registreren (o.a. bij gebrek aan een zichtbaar of geschikt aanbod). Uit eigen onderzoek naar de zorgsituatie van personen met een handicap in Brussel blijkt dat Vlaamse Brusselaars met een handicap in belangrijke mate aangewezen zijn op hetzij het VAPH (Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap)-voorzieningen in Vlaanderen, hetzij Brusselse voorzieningen in belendende sectoren:

- van de Brusselaars die in een erkende Vlaamse gehandicapteninstelling opgevangen worden verblijft slechts 33% in een voorziening in Brussel, tegenover 52% in Vlaams-Brabant en 15% in de andere Vlaamse provincies;

---

² Lieve Vandooren, 'Personen met een handicap in het Brusselse hoofdstedelijke gewest: een situatieanalyse' BWR, 2008

- minstens 600 personen met een handicap (jonger dan 65 jaar) verblijven in een Brussels rusthuis en een aanzienlijke populatie verblijft in een psychiatrische voorziening of een onthaaltehuis. Niemand van deze personen met een handicap staat aangemeld op de CRZ !
- Het BROG vraagt dat de reële zorgbehoeften in Brussel niet (enkel) afgemeten worden op basis van het aantal geregistreerde zorgvragers op de Centrale Registratie van Zorgvragen-CRZ.**

Onverenigbaarheid inschrijving Service Bruxellois (Cocof) met VAPH-inschrijving

Tussen de Vlaamse Gemeenschap en het Waalse Gewest bestaat er een samenwerkingsakkoord, waardoor personen met een handicap die in het ene deelgebied wonen onder bepaalde voorwaarden toch bijstand kunnen krijgen in het andere deelgebied. Tussen de Cocof en de Vlaamse Gemeenschap bestaat er geen dergelijke regeling. In Brussel-Hoofdstad zijn echter tal van Nederlandstalige personen met een handicap ingeschreven bij de Service Bruxellois Francophone des Personnes Handicapées. Het gaat vooral om personen die in een Franstalige beschutte werkplaats (Brussel heeft slechts één Nederlandstalige beschutte werkplaats) tewerkgesteld zijn of personen die via lokale besturen ingeschreven werden. Wanneer dergelijke personen een beroep willen doen op een Vlaamse voorziening in Brussel wordt hun inschrijving door het VAPH geweigerd (ook al maken ze geen gebruik van Franstalige zorg) en wordt hen dan ook een passende ‘Nederlandstalige’ opvang in Brussel ontzegd.

- Het BROG vraagt passende maatregelen zodat Nederlandstalige Brusselaars met een Cocof-erkenning onder welbepaalde voorwaarden bijstand kunnen krijgen van een VAPH-voorziening.**

Toegankelijkheid van de gehandicaptenzorg voor maatschappelijk kwetsbare groepen

De inschrijvingsprocedure, die personen met een handicap hun erkenning en toegang tot het zorgaanbod moet verstrekken, is ingewikkeld, langdurig en sterk administratief. De geldende procedure vormt een belangrijke drempel die de toegang van de gehandicaptenzorg bemoeilijkt voor kansarmen (30% van de Brusselaars leeft onder de armoedegrens) en maatschappelijk zwakkeren. Deze risicogroepen zijn moeilijk te motiveren om een aanvraag in te dienen of haken af voor de procedure is afgerond. Ook de verplichte CRZ-registratie is moeilijk vatbaar voor een kansarm publiek. Heel wat gehandicapte personen worden hierdoor uitgesloten van aangepaste begeleiding en opvang.

- Het BROG vraagt de bijsturing en vereenvoudiging van de VAPH-inschrijvingsprocedure.**

Kansarme gezinnen doen vaak geen beroep op handicapspecifieke ondersteuning en opvang omwille van de financiële bijdrage die ze hiervoor moeten betalen. Daarnaast is de inkomensvervangende of integratietegemoetkoming van het gezinlid met een handicap ook een belangrijke aanvulling op het beperkte gezinsinkomen. Heel wat gezinnen opteren er dan ook voor om de gehandicapte persoon thuis te houden omdat ze, bij een opname in een VAPH-voorziening, een deel van dit noodzakelijke inkomen verliezen.

- Het BROG vraagt een aanpassing van de financiële bijdrage voor personen en gezinnen met een beperkt inkomen.**

Heel wat allochtonen, mensen zonder papieren met een handicap kunnen geen bijstand genieten van het VAPH omdat ze bij hun inschrijving nog geen 5 jaar ononderbroken in België wonen (of 10 jaar in de loop van hun leven). Een afwijking van de verblijfsvoorwaarden wordt, onder specifieke omstandigheden, momenteel enkel toegestaan voor minderjarigen met een handicap (cf. Besluit van de Vlaamse Regering van 15 december 2000).

- Het BROG vraagt dat volwassen personen met een handicap in een 'behartenswaardige situatie' die niet voldoen aan de verblijfsvoorwaarden, onder welbepaalde voorwaarden kunnen ingeschreven worden bij het VAPH.**

AAN DE VGC

Aanvullende investerings- en werkingsmiddelen

Dank zij de aanvullende financieringsmiddelen van de VGC kon het zorgaanbod in Brussel de vorige legislatuur gevoelig worden uitgebreid (het aanbod voor volwassenen verdubbelde en steeg van 101 naar 222 plaatsen) en konden een aantal ontbrekende zorgvormen uitgebouwd of voor de nabije toekomst gepland worden. Ook in het kader van het woonzorgzoneproject Brussel kunnen noodzakelijke zorgvormen (nursingtehuis) gerealiseerd worden en zorgvernieuwend samenwerkingsprojecten (intergenerationeel wonen) ontwikkeld worden. Zowel het werkveld als het beleid zullen de komende jaren in gezamenlijk overleg aanhoudende inspanningen moeten leveren om het zorgaanbod in Brussel verder te ontwikkelen en de achterstand met Vlaanderen te verminderen.

- Het BROG vraagt de VGC om ook de volgende legislatuur de nodige investeringsbudgetten (bovenop VIPA) en werkingmiddelen te voorzien, zodat de sector - in het kader van het meerjarenplan en het uitbreidingsbeleid - bijkomende plaatsen en de noodzakelijke opvanginfrastructuur in Brussel kan ontwikkelen.**

Openbaar vervoer in Brussel

Personen met een handicap die ingeschreven zijn bij het VAPH of een tegemoetkoming krijgen van de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid én in Vlaanderen wonen hebben recht op een gratis Buzzy Pazz of Omnipas van De Lijn. Ze krijgen dit abonnement automatisch toegestuurd op basis van de gegevens van de Sociale Kruispuntbank en kunnen tevens bij De Lijn een gratis kaart voor een begeleider aanvragen. Hoewel dit gratis vervoer in principe enkel geldt voor personen met een handicap die in Vlaanderen wonen, ontvangt in de praktijk iedereen - ook Walen en Brusselaars - waarvan de gegevens via de Sociale Kruispuntbank naar De Lijn gestuurd worden een gratis Lijn-abonnement. Een dergelijke regeling bestaat niet bij de MIVB.

In tegenstelling tot Vlaanderen en Wallonië zijn tal van voorzieningen voor personen met een handicap in Brussel aangewezen op het openbaar vervoer voor de verplaatsingen van en met hun cliënten of bewoners. Het inrichten van een eigen ophaaldienst is voor 'kleine' instellingen niet mogelijk en ook niet organiseerbaar omwille van de fileproblematiek in Brussel.

Bovendien worden veel personen met een handicap die individueel gebruik maken van het MIVB-net, vaak geverbaliseerd omdat zij niet beseffen dat De Lijn-pas niet geldt op het Brussels stadsnet.

Mensen met een handicap in Brussel betalen dus vaak een hoge prijs voor hun integratie en participatie aan hun stad.

- Het BROG vraagt gratis vervoer op het MIVB-stadsnet voor personen met een handicap.**

Ouderen- en thuiszorg

Het zo lang mogelijk thuis laten wonen van zorgbehoevende oudere is een beleidskeuze die sinds afgelopen jaren steeds meer op de voorgrond treedt en het BOT enkel kan toejuichen. Deze trend, en de vertaling ervan in Brussel, stelt het beleid voor de zeer grote uitdaging om het (te) beperkte thuiszorgaanbod verder te ontwikkelen en de samenwerking tussen zorgverstrekkers blijvend te ondersteunen. Het woonzorg- en het SEL-decreet bieden hiertoe alvast hoopvolle perspectieven. Het garanderen van de toepasbaarheid en het stimuleren van de thuiszorg in Brussel stellen niettemin een aantal belangrijke uitdagingen waarvoor het SIT/GDT Brussels Overleg Thuiszorg (BOT) en BWR graag volgend oplossingen of aanbevelingen aanreiken.

AAN DE VLAAMSE MINISTER EN DE VGC

Bekendmaking van het aanbod

De thuiszorg wordt onderverbruikt in Vlaanderen en dit is ook het geval in Brussel. Een betere bekendmaking van het aanbod kan tot een beter gebruik van de diensten leiden. De aanwezigheid van de thuiszorgdiensten in het straatbeeld kan mensen overtuigen om ook van de diensten van thuiszorg gebruik te maken.

- BOT vraagt dat er inspanningen geleverd worden om de Nederlandstalige kwalitatief-hoogstaande zorgverlening in Brussel meer bekendheid te geven.**

Instrumenten

Het zorgplan is een eentalig communicatie-instrument. Bij een Nederlandstalige patiënt in Brussel komt echter niet enkel Nederlandstalige zorg- en hulpverleners aan huis. Om het zorgplan praktisch werkbaar te maken, vragen wij de goedkeuring voor een tweetalig zorgplan voor Brussel.

- BOT vraagt dat het gebruik van een tweetalig zorgplan in Brussel wordt toegestaan door de Vlaamse Overheid.**

Voor de Vlaamse overheid moet de BEL- profiel- schaal gebruikt worden. Voor de federale overheid wordt de Katz- schaal gebruikt. Momenteel loopt er dan, zowel voor de Vlaamse als voor de federale overheid, onderzoek naar het gebruik van het RAI in de praktijk.

Het gebruik van de verschillende schalen is tijdrovend voor de zorg- en hulpverleners en belastend voor de patiënten. Wij vragen één schaal die geldig is voor zowel de Vlaamse als de federale overheid.

- BOT vraagt een afstemming tussen de schalen en instrumenten die door de federale overheid en de Vlaamse overheid naar voor worden geschoven.**

Woningaanpassing

In Vlaanderen kunnen ouderen die hun woning levensloopbestendig willen maken, aanspraak maken op een aantal premies en tegemoetkomingen. Voor Brusselse ouderen gelden deze premies niet. Wij vragen soortgelijke premies voor Brusselse ouderen, zodat zij hun woning kunnen aanpassen om op die manier langer thuis te blijven wonen.

- BOT vraagt een tegemoetkoming voor woningaanpassingen bij ouderen in Brussel.**

Plaatsen voor kortverblijf

Via de woonzorgprojecten van het Kenniscentrum Woonzorg Brussel is er de voorbije jaren een redelijke dynamiek teweeggebracht wat betreft de invulling van de programmatie van het aantal rusthuisbedden in Brussel. Dit wordt duidelijk weergegeven door de laatste programmatiecijfers van het Agentschap Zorg en Gezondheid die aantonen dat er in Brussels Hoofdstedelijk Gewest nog maar een beperkt aantal bedden vrij zijn in de programmatie.

Wat de programmatie van kortverblijf betreft, wordt deze tendens niet gevolgd. Momenteel is er geen enkele van de 114 geprogrammeerde plaatsen in Brussel ingevuld. Nochtans is opvang in kortverblijf belangrijk om de mantelzorger te ontlasten, om opvang te voorzien in kritieke situaties, ... Kortverblijf kan ervoor zorgen dat de oudere langer in zijn eigen huis kan blijven wonen.

- De BWR dringt er op aan dat programmatie voor kortverblijf effectief wordt gerealiseerd.**

Sociaal isolement

Steeds meer ouderen raken in een sociaal isolement. De nood aan interculturele en intergenerationele ontmoeting bij deze ouderen is zeer groot. Ontmoeting is niet alleen een goede remedie tegen vereenzaming, maar zorgt ook voor een actievere deelname aan diverse initiatieven en biedt de mogelijkheid tot een betere afstemming van het aanbod.

- De BWR vraagt financiële ondersteuning voor activiteiten en initiatieven die intergenerationele en interculturele ontmoetingen stimuleren**

Allochtone ouderen

Heimwee naar het thuisland is sterk aanwezig bij de senioren van buitenlandse origine. Onder deze doelgroep leeft nog steeds het terugkeerdilemma. Pendelen kan hen dan enig soelaas bieden, maar ook dit kent zijn beperkingen. Zo voorziet de '29-dagen regel' een verlies van een gedeelte van het gewaarborgd inkomen indien de oudere langer dan 29 dagen in het buitenland verblijft. Echter, een verblijfsduur van 29 dagen is veel te kort. Bovendien maken de hoge reiskosten het voor velen onmogelijk om meermaals per jaar te reizen.

- De BWR vraagt dat de Vlaamse overheid aandringt op een herziening van de 29-dagen regel**

Mantelzorg

In Vlaanderen zijn er een vijftal initiatieven actief op het domein van de mantelzorg. Elk zijn ze in meer of mindere mate actief in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In Brussel is hun ondersteuning echter ontoereikend.

Bovendien is de toekenning van de mantelzorgpremie niet gesystematiseerd bij de Brusselse gemeenten en zodoende nagenoeg onbekend. We vragen dan ook met aandrang dat alle Brusselse gemeenten de mantelzorgpremie invoeren!

Ook het beeld van een uitgebreide sociale ondersteuningstructuur bij etnisch-culturele minderheden dient gecorrigeerd te worden. Potentiële mantelzorgers leven immers in een volledig andere socio-culturele context en bij velen is er sprake van een herdefiniëring van de zorg aan hun ouders.

- De BWR vraagt aandacht voor mantelzorgers via structurele financiële ondersteuning om de verschillende werkingen in het BHG die actief zijn op het domein van mantelzorg verder uit te bouwen en hen zo de kans te bieden mantelzorgers systematisch te informeren over het aanbod.**

Lokale dienstencentra

De Brusselse lokale dienstencentra zitten in de lift. In het sterk evoluerende welzijns- en zorglandschap in het Brussel van vandaag wordt hen een steeds belangrijkere plaats toebedeeld. De verwachtingen ten aanzien van de Brusselse lokale dienstencentra zijn nooit zo hoog geweest. Met het woonzorgconcept en de herstructurering van Brusselse dienstencentra streeft het beleid naar een territoriaal dekkend aanbod van diensten en voorzieningen die tegemoet komen aan de toenemende behoefte aan de ondersteuning van het thuis-wonen van mensen met zorgnoden.

De voorstellen die in dit kader zijn uitgewerkt, de inspanningen die de dienstencentra moeten leveren om zich in het nieuwe organisatiemodel in te passen en de veranderende taken van de centra in het kader van het nieuwe woonzorgdecreet, vragen om een aantal duidelijke keuzes en antwoorden van het Vlaamse en VGC beleid, die we vertaald hebben in volgende aanbevelingen.

AAN DE VLAAMSE MINISTER

Dat het Brusselse thuiszorglandschap nood heeft aan meer multidisciplinair overleg rond de individuele thuiszorggebruiker, staat vast. De lokale dienstencentra zijn de ideale partners om dit lokaal overleg voor hun gebruikers met zorgnoden te organiseren. De regelgeving van het nieuwe Woonzorgdecreet geeft de lokale dienstencentra in Brussel dan ook de mogelijkheid deze taak op te nemen. Indien de Brusselse lokale dienstencentra daar de nodige personeelsmiddelen voor ter beschikking hebben nemen zij daarvoor graag een engagement.

- Het BOD vraagt om de mogelijkheid voor Brusselse lokale dienstencentra om het multidisciplinair overleg te organiseren, financieel te ondersteunen.**

AAN DE VGC

De huidige Vlaamse subsidiëring van de erkende lokale dienstencentra is onvoldoende om een werking uit te bouwen zoals het Woonzorgdecreet het voorschrijft. De Brusselse dienstencentra zijn daarom zeer erkentelijk voor de aanvullende subsidiëring vanuit de VGC en zullen deze blijvend nodig hebben. Het inschakelen van voldoende bijkomend en gekwalificeerd personeel is een absolute voorwaarde om kwaliteitsvolle dienstverlening te kunnen garanderen. Om deze reden vragen de dienstencentra de garantie van bijkomende toekenning van twee voltijds medewerker per dienstencentrum, al dan niet in gesco-statuut.

- Het BOD vraagt een blijvende en geïndexeerde subsidiëring door de VGC voor alle erkende lokale dienstencentra met garanties voor bijkomende gesco-tewerkstelling.**

In het verleden ontstonden op het vlak van kosten voor infrastructuur van de Brusselse lokale dienstencentra heel wat verschillen: het ene centrum kreeg gratis infrastructuur ter beschikking, het andere huurt of kocht en verbouwde met zware lasten,.... Hierdoor zijn de financiële middelen waarover de dienstencentra beschikken om hun werking uit te bouwen ongelijk. Gelijkschakeling van de beschikbare werkingsmiddelen van alle huidige , maar ook toekomstige dienstencentra dringt zich dan ook op en is prioritair. Hierbij moet rekening worden gehouden met de bijkomende lasten bij aankoop en verbouwingen , bvb notariskosten, architectkosten,....

- Het BOD ijvert voor een gelijke behandeling van alle dienstencentra op het vlak van infrastructuur.**

AAN DE VLAAMSE MINISTER EN DE VGC

Voor de uitbouw van de Woonzorgzones en hun zorgknooppunten in Brussel is het nodig om in elk van de 33 subzone van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een dienstencentrumwerking uit te bouwen. Gezien de programmatie vanuit Vlaanderen maar in 20 dienstencentra voorziet is het dan ook nodig dat de Brusselse minister en het collegelid beiden bevoegd voor Welzijn blijvend aandringen bij de Vlaamse overheid om de programmatie voor Brussel te herzien en aan te passen.

- Het BOD vraagt een continu overleg tussen de Brusselse en Vlaamse overheid om oplossingen uit te werken voor de specifieke Brusselse problematiek.**

In afwachting van een aangepaste Brusselprogrammatie, of als alternatief, kan in de overige 13 subzones gekozen worden voor de uitbouw van een dienstencentrumantenne. Een antenne biedt een dienstencentrumwerking aan met een beperkter aanbod. Aangezien deze antennes niet gesubsidieerd worden door Vlaanderen is voldoende subsidiëring vanuit VGC een voorwaarde.

- Het BOD vraagt de uitbouw van 13 dienstencentrum-antennes in Brussel financieel mogelijk te maken.**

Gezondheid

Met het project 'Coördinatie gezondheidszorg Brussel' werkt binnen de BWR sinds 2005 - onder impuls van de Vlaamse Gemeenschap, hoofdstedelijke aangelegenheden - aan een overzichtelijker en beter gecoördineerd aanbod van de gezondheidszorg in Brussel.

Het project spitst zich voornamelijk toe op de versterking en ondersteuning van de eerste lijn als fundament van de gezondheidszorg. Het garanderen van Nederlandskundige zorg op lange termijn is een belangrijke bekommernis die we aan de hand van onderstaande aanbevelingen onder de aandacht willen brengen.

AAN DE VLAAMSE MINISTER EN DE VGC

Ondersteuning van de zorgverstrekkers

Er dienen maatregelen genomen te worden om voor sommige gezondheidsberoepen te vermijden dat tekorten ontstaan, waarbij gewaakt moet worden over een adequate spreiding in functie van de noden. Dit is geen specifiek Brussels probleem maar de complexe bestuurlijke situatie en de specifieke problemen voor zorgverstrekkers in een grootstad, maakt de instroom van starters in de zorgberoepen in Brussel er niet makkelijker op.

De BWR vraagt maatregelen om de beperkte instroom en dreigende tekorten in gezondheidsberoepen in Brussel tegen te gaan:

- De tweetaligheid (NL-Fr) van eerstelijnszorgverleners in Brussel dient gestimuleerd te worden (aanbieden van taallessen voor zorgverleners, systemen van buddy's opstarten, ...). Er zijn slechts een beperkt aantal Nederlandskundige huisartsen in Brussel. Andere Nederlandskundige eerstelijnszorgverleners zijn quasi onvindbaar (logopedist, diëtist, kinesist, verpleegkundigen...)
- De Brusselse context maakt eentalig Nederlandstalige initiatieven en gebruiksinstrumenten moeilijk werkbaar (zorgplan, zwangerschapsmappen van Kind en Gezin, patiëntenfolders vanuit Vlaamse en federale overheid,...)
- Impulso I ondersteunt startende huisartsen of huisartsen die een praktijk opstarten in een huisartsenarme of kansarme zone. Wij willen ervoor pleiten deze maatregel uit te breiden naar andere eerstelijnszorgverleners, minstens voor tweetalige zorgverleners in Brussel.
- De BWR pleit voor ondersteuning van de oprichting van medische huizen voor eerstelijnszorgverleners om de eerste lijn actief te ondersteunen en meer zichtbaar te maken in het straatbeeld. Het aanbieden van een pand zou veel eerstelijnszorgverleners kunnen aantrekken die nu tegengehouden worden om naar Brussel uit te wijken of om zich in Brussel in een groter samenwerkingsverband te engageren omwille van de hoge vastgoedprijzen. Deze eerstelijns huizen zouden naast eerstelijnszorgverleners ook plaats kunnen bieden aan bv diensten voor gezinszorg. Hierdoor kan interdisciplinair samenwerken vergemakkelijkt worden waarbij de uitdagingen en realisaties van het lokaal sociaal beleid en het woonzorgdecreet niet uit het oog mogen verloren worden. Zorg kan op deze manier geïntegreerd en dicht bij de mensen aangeboden worden.

Structurele samenwerking

In het verleden werden in Brussel reeds verschillende initiatieven genomen ter ondersteuning van de Nederlandskundige gezondheidszorg en in het bijzonder de eerstelijnsgezondheidszorg. Om heel wat redenen (zichtbaarheid, efficiëntie, vernieuwende projecten, toenadering welzijn-gezondheid...) is het belangrijk de samenhang en samenwerking tussen deze initiatieven en organisaties verder te ondersteunen en te evolueren naar een grotere samenwerkingsstructuur, een Huis voor Gezondheid.

- De BWR vraagt een structurele ondersteuning van de samenwerking tussen gezondheidsorganisaties in een Huis voor Gezondheid**

Aandacht voor veranderende taken van zorgverleners

Zorgverleners werken steeds frequenter en intenser samen met zorgverleners uit andere disciplines. Door niet fysiek op dezelfde plaats aanwezig te zijn, dient deze samenwerking specifiek ondersteund te worden door bv elektronische communicatie via zorgplannen en transmurale zorgpaden. Deze instrumenten komen bovendien ook de kwaliteit van zorg ten goede.

De BWR pleit voor:

- Incentives voor het behoud en het verbeteren van de kwaliteit in de opleiding en bijscholing van de gezondheidswerkers, met aandacht voor nieuwe competenties (communicatie, management, taakdelegatie, netwerking,...).**
- Uitwerken van profielen en aangepaste opleidingstrajecten voor huisartspraktijkassistenten (In het najaar 2009 loopt in Brussel een proefproject ism de VDAB 'opleiding huisartspraktijkassistent')**

Professionalisering van de eerstelijnszorg

De organisatie van de eerstelijnsgezondheidszorg wordt steeds complexer zowel op vlak van de individuele zorgverlener als op organisatieniveau. Indien men de eerste lijn een centrale plaats wil geven in de gezondheidszorg, moet zij zich kunnen professionaliseren en zich laten vertegenwoordigen door bekwame en ervaren vertegenwoordigers. Men kan niet verwachten dat het onbezoldigd engagement van huisartsen en andere zorgverleners in professionele organisaties en beroepsgroepen even performant is als de tweede lijn. Om ervoor te zorgen dat de eerste lijn professionele en bekwame aanspreekpunten heeft, moeten hier dus ook voldoende financiële middelen tegenover gezet worden.

- De BWR pleit voor financiële ondersteuning van ondersteuningsstructuren voor gezondheidsverstrekkers op de eerste lijn.**

Huisarts als spilfiguur

In Brussel is het Globaal Medisch Dossier het minst gebruikt in België. Dit heeft diverse redenen: andere culturen zijn niet vertrouwd met ons concept van eerste lijn, overaanbod aan 2e lijn (zowel spoed als specialisten die zich op de eerste lijn profileren). Om zowel kwaliteit, efficiëntie als kosten in de gezondheidszorg te optimaliseren, is het belangrijk de bevolking te duiden op het belang van een vaste huisarts en het gebruik van huisartsenwachtdiensten te stimuleren. Naast het bekendmaken van het eerstelijnsaanbod dient dit aanbod buiten de kantooruren in Brussel specifiek ondersteund te worden. Zoniet dreigt dit aanbod onzichtbaar en ondergebruikt te worden door het overaanbod aan 2e lijnswachtdiensten.

De BWR vraagt

- Een sensibiliseringscampagne over de rol van de huisarts als spilfiguur in de gezondheidszorg
- Specifieke ondersteuning van de eerstelijnszorg en huisartsgeneeskunde buiten de kantooruren

Uniform gezondheidsbeleid van de 19 Brusselse OCMW's

Om de toegankelijkheid tot de gezondheidszorg voor patiënten die van een Brussels OCMW afhangen te verbeteren (zowel de dringende als niet dringende medische hulpverlening) en de samenwerking met de zorgverleners te vereenvoudigen is er dringend nood aan uniformiteit in het gezondheidsbeleid tussen de 19 Brusselse OCMW's.

Vanuit hun ervaring op het terrein pleiten de zorgverleners voor meer openheid tot samenwerking tussen Vlaamse en Franse gemeenschap: een co-communautaire samenwerking.

- De BWR vraagt een uniform gezondheidsbeleid en een co-communautaire samenwerking in Brussel.